

PROBLEMS IN PUBLIC ADMINISTRATION IN PAKISTAN

Mukhammadsharif B. Bekpolatov

Student

Tashkent State University of Oriental Studies

Tashkent, Uzbekistan

E-mail: bekpolatovmuhammadsharif@gmail.com

ABOUT ARTICLE

Key words: The idea of governance, stable democracy, anarchy, constitutional rule, manipulation, concept of governance, devolution.

Received: 28.04.24

Accepted: 30.04.24

Published: 02.05.24

Abstract: It strives to build its institutional and human capacity to improve the lives of its citizens. However, the country lags behind in governance, as evidenced by global reports. To achieve good governance, Pakistan needs to rethink its policies. The main issues in governance are law and order, energy, economy, political stability and national harmony. Anti-corruption, accountability and maladministration also require attention and should be addressed through a legislative framework. In order to achieve good governance in Pakistan, it is necessary to introduce integrity, coordination and cooperation among individuals and institutions, as well as ensure economic stability and proper implementation of political processes.

POKISTON DAVLAT BOSHQARUVIDAGI MUAMMOLAR

Muhammadsharif B. Bekpo'latov

Talaba

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti

Toshkent, O'zbekiston

E-mail: bekpolatovmuhammadsharif@gmail.com

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: Boshqaruv g'oyasi, barqaror demokratiya, anarxiya, konstitutsiya hukmronligi, manipulyatsiya, boshqaruv kontseptsiyasi, devolyutsiya.

Annotatsiya: Pokiston fuqarolari hayotini yaxshilash uchun institutsional va insoniy salohiyatini oshirishga intiladi. Biroq, mamlakat boshqaruvda ortda qolmoqda, buni global hisobotlar tasdiqlaydi. Yaxshi boshqaruvga erishish uchun Pokiston o'z siyosatini qayta ko'rib chiqishi kerak.

Boshqaruvdagi asosiy masalalar qonun va tartib, energetika, iqtisodiyot, siyosiy barqarorlik va milliy totuvlikdir. Korrupsiyaga qarshi kurash, mas'uliyat va noto'g'ri ma'muriyat ham e'tibor talab qiladi va qonunchilik bazasi orqali hal qilinishi kerak. Pokistonda yaxshi boshqaruvga erishish uchun shaxslar va institutlar o'rtasida yaxlitlik, muvofiqlashtirish va hamkorlikni joriy etish, shuningdek, iqtisodiy barqarorlikni va siyosiy jarayonlarni to'g'ri amalga oshirishni ta'minlash zarur.

ПРОБЛЕМЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ В ПАКИСТАНЕ

Мухаммадишариф Б. Бекполатов

Студент

Ташкентский государственный университет востоковедения

Ташкент, Узбекистан

E-mail: bekpolatovmuhammadsharif@gmail.com

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: Идея управления, стабильная демократия, анархия, конституционное правление, манипуляция, концепция управления, передача полномочий.

Аннотация: Оно стремится наращивать свой институциональный и человеческий потенциал для улучшения жизни своих граждан. Однако страна отстает в управлении, о чем свидетельствуют глобальные отчеты. Чтобы добиться хорошего управления, Пакистану необходимо переосмыслить свою политику. Основными вопросами управления являются закон и порядок, энергетика, экономика, политическая стабильность и национальное согласие. Борьба с коррупцией, подотчетность и плохое управление также требуют внимания и должны решаться посредством законодательной базы. Для достижения хорошего управления в Пакистане необходимо обеспечить целостность, координацию и сотрудничество между отдельными лицами и учреждениями, а также обеспечить экономическую стабильность и надлежащую реализацию политических процессов.

KIRISH

Pokistonda demokratiyaning barbod bo'lishi va uning barqarorligi yo'qligining sabablari ko'p. Buning asosiy sabablaridan biri mamlakat mustaqilligining katta qismini boshqargan Pokiston harbiy generallarining aralashuvidir. Yana bir sabab, mamlakatni boshqarish

imkoniyatiga ega bo'lgan siyosatchilarning sanoat va inson rivojlanishining fundamental muammolarini hal qila olmasligidir. Shuni ta'kidlash kerakki, o'rta sinfning siyosatdagi ishtiroki mamlakatni muammolardan xalos qilmaydi yoki adolatli va oqilona boshqaruvni kafolatlamaydi. Garchi o'n yillik iqtisodiy o'sishdan keyin Pokistonning o'rta sinfi kengayib, urbanizatsiya davom etayotgan bo'lsada, bu o'z-o'zidan demokratik institutlarning rivojlanishiga hissa qo'shmaydi[1]. Pokistonda demokratiyani jonlantirish va rivojlantirish uchun siyosatchilar faoliyatini yaxshilash va uning mamlakatda ildiz otishiga to'sqinlik qilayotgan tizimli muammolarni bartaraf etishga e'tibor qaratish lozim. Boshqaruv g'oyasi noaniqlikdan kelib chiqqan va zamonaviy munozaralarda o'z o'rnini egallagan. Samarali davlat boshqaruvining asosini fikr erkinligi, so'z erkinligi, teng huquqlilik, kamsitilmaslik, adolatlilik, halollik, oshkoralik va hisobdorlik tamoyillari tashkil etadi. Boshqaruv ta'riflari va misollari falsafiy guruhlar va diniy matnlarda takrorlanganligi ko'rsatilgan. Qayd etilishicha, boshqaruv g'oyasi tarix saboqlari asosida ishlab chiqilgan bo'lib, u turli xalqlarni boshqarishning ham muvaffaqiyatsizliklarini, ham muvaffaqiyatli namunalarini ko'rsatgan. Endi u yanada kengroq bo'lib, davlat va xususiy shaxslar umumiy ishlarni boshqarishning ko'plab usullarini o'z ichiga oladi. Janubiy Osiyo va Pokiston kontekstida yaxshi boshqaruv "yaxshi" siyosat va rivojlangan jamiyat tushunchasidan oshib ketishi kerak. U inson farovonligini oshirish uchun ijtimoiy rivojlanish va iqtisodiy o'sishga yordam berishi kerak. Pokistonda boshqaruvdagi kamchiliklar siyosiy bag'rikenglik va o'ziga xoslik bilan bog'liq. Pokistondagi turli g'oyalar va qadriyatlarga ega bo'lgan turli guruhlar mamlakat jamiyati va siyosatiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Hokimiyatning umidlarini, ayniqsa boshqaruv vakolatiga ega bo'lganlarni tushunish va qondirish kerak. Pokistonda barqaror demokratiyaga erishish uchun tizimni o'zgartirish kerak - qonuniy huquqlar va davlat lavozimlariga kirishni ta'minlash zarur, shuningdek fuqarolik fazilatlarini va ishtiyoqini rivojlantirish ham muhimdir. Pokistonda haqiqiy demokratiya va fuqarolik jamiyati o'zgarmas konstitutsiya hukmronligi ostida demokratik faoliyat hukmron bo'lgandagina gullab-yashnashi mumkin.

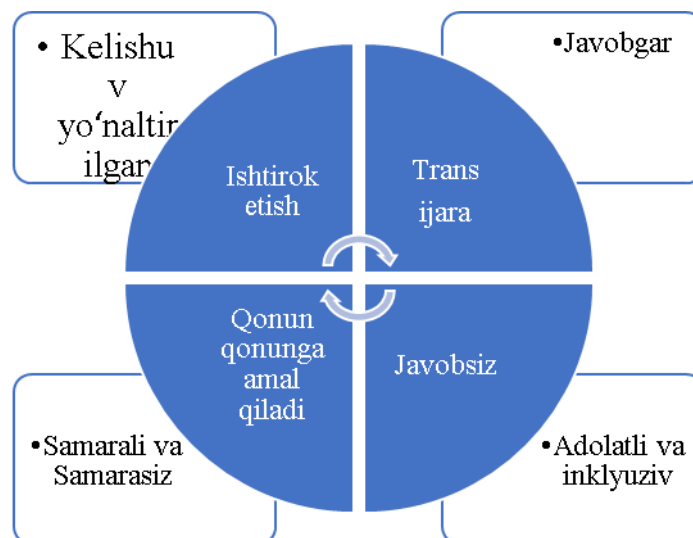
ASOSIY QISM

Maks Veberning boshqaruv kontsepsiyasi va uning Pokistondagi davlat boshqaruvida tatbiq etilishini ko'rib chiqamiz. Maqolada yaxshi boshqariladigan davlatlarda byurokратиyaning boshqaruv tizimi va funksiyalarini tahlil qilib, Pokistonda davlat xizmati samaradorligining yo'qligi sabablarini o'rganadilar. Shuningdek, ular Pokiston davlatining shakllanishi va uning davlat siyosatini amalga oshirishdagi ro'lini o'rganadilar. Mualliflarning fikricha, boshqaruv tizimidan qat'i nazar, davlatni boshqarish uchun byurokratik apparatning mavjudligi va samarali faoliyat yuritishi asosiy ahamiyatga ega. Biroq, Pokistonda byurokратиya bunga loyiq emas.

Buning sabablari, Veber sotsiologik nazariyasiga ko'ra, byurokratiyaning jamiyat manfaati uchun bo'lmasa ham, institut manfaati uchun hamma narsani qilish istagi bilan bog'liq. Ushbu tadqiqot ushbu yo'nalishni yirik rivojlanayotgan davlat - Pokiston kontekstida ko'rib chiqadi. Byurokratiyaning asosiy vazifasi davlat siyosatini xalq nomidan halol va sidqidildan amalga oshirishdir. Hukumat, asosan, demokratik bo'lsa, milliy manfaatlarining ifodalanishini ta'minlaydi. Byurokratiya asosan demokratik saylovlar orqali milliy manfaatlarining ifodalanishini ta'minlaydi. Shunday qilib, byurokratlar odatda davlat boshqaruvida uzluksizlikni ta'minlaydigan "davlat xizmatchilari" deb ataladi[2].

Adler va Boris (1996) davlat boshqaruvining ikkita toifasini taqdim etdilar: "majburiy" va "rag'batlantirish". Ushbu tizim shaffoflik, neytral muhitida ishlash, barcha mijozlarga adolatlilik va boshqaruvning boshqa qadriyatlari kabi qadriyatlarga asoslanadi. Adler va Boris boshqaruvning bir vaqtning o'zida foydali va zararli bo'lishi mumkinligini ta'kidladi. Boshqaruvning bunday muvozanatli ko'rinishi unga nisbatan yangi tushunchalar va istiqbollarni shakllantirishga yordam beradi. Ushbu yondashuv tashkilot nazariyasi va boshqaruv tadqiqotlarida muhim ahamiyatga ega[3].

1- rasm: Yaxshi boshqaruv

Yuqoridagilarni tushuntirish uchun quyidagilar keltirilgan:

1-Ishtirok etish

Erkaklar ham, ayollarning ham hissasi xolis boshqaruvning asosiy atributidir, bunda odamlar taraqqiyotga hissa qo'shishi mumkin bo'lgan taraqqiyot ishtirokchisi sifatida qaraladi[4]. Ishtirok etish kasaba uyushmalari, savdo-sanoat palatalari, nodavlat tashkilotlar, siyosiy partiyalar kabi guruhlar yoki birlashmalarda, shuningdek, ovoz berish kabi shaxslar sifatida amalga oshirilishi mumkin. Odamlar uyushgan jamiyatning a'zosi bo'lishlari uchun ularning tashabbuslarini qo'llab-quvvatlovchi institutlarga, masalan, vakillik byurokralariga

kirish imkoniga ega bo'lishlari kerak. Bu jamiyatning samarali faoliyatini ta'minlagan holda uyushmalar va vakillik erkinligini aks ettiradi[5].

2- Qonun ustuvorligi

Samarali boshqaruv qonunlarning adolatli ijrosini ta'minlash uchun xolis, qonuniy tuzilmani talab qiladi. Shuningdek, inson huquqlari, ayniqsa, davlatdagi ozchiliklar huquqlari to'liq himoya qilinishini ta'minlash zarur[6]. Qonunlarning adolatli ijrosi avtonom sud tizimi va xolis va benuqson politsiya kuchini talab qiladi.

3- Shaffoflik

Shaffoflik deganda ko'rib chiqilayotgan qarorlar va ularning ijrosi qonun hujjatlarida belgilangan me'yor va me'yorlarga muvofiq amalga oshirilishi lozim. Bundan tashqari, ma'lumotlar yetarli hajmda va sodda tushunarli shakl va vositalardan foydalangan holda taqdim etilganligini ko'rsatadi[7].

4 – Sezgirlik

Adolatli va sog'lom boshqaruv, shuningdek, tegishli vaqt oralig'ida barcha manfaatdor tomonlar uchun ishlashga intilish uchun institutlar va tartiblarni talab qiladi[8].

5- Konsensusga yo'naltirilgan

Jamiyatda ko'plab qarashlar mavjud boshqaruv haqida. Xolis boshqaruv turli manfaatlarni murosaga keltirishni talab qiladi jamiyat keng konsensusga erishish va qaysi jihatlar eng yaxshi manfaatlarga mos kelishini hal qiling butun jamiyat, shuningdek, bunga qanday erishish mumkin. Bu faqat hozirgi jamoaning tarixiy, madaniy va ijtimoiy kontekstini namoyish qilish orqali amalga oshirilishi mumkin[9].

6 - Tenglik va qo'shilish

Jamiyatning har bir a'zosi o'zini shu jamiyatga mansub deb hisoblasa, jamiyatning asosiy oqimidan ajratilgan yoki chetda qolganini his qilmasa, jamiyat farovonligi ta'minlanishi mumkin. Bu, shuningdek, barcha sinf guruhlar, ayniqsa zaif qatlamlar, ularning farovonligini oshirish uchun imkoniyatlarga ega bo'lishlarini talab qiladi[10].

7- Samaradolik va samaradorsizlik

Samarali boshqaruv, shuningdek, natija beradigan tartib va institutlar jamiyat ehtiyojlarini qondirishi, o'z ixtiyoridagi resurslardan to'liq foydalanishi kerakligini anglatadi. Xolis boshqaruv sharoitida samaradorlik g'oyasi, shuningdek, resurslardan barqaror foydalanish va atrof-muhitni mustahkamlashni qo'llab-quvvatlaydi[11].

8- Qabul qilish

Mas'uliyat (yoki javobgarlik) adolatli boshqaruvning yana bir muhim sharti hisoblanadi. Ko'rinib turibdiki, nafaqat davlat idoralari, balki xususiy firmalar va fuqarolik jamiyati

tashkilotlari ham o'z muassasasining jamoatchilik va manfaatdor tomonlari oldida mas'uliyatini ko'rsatishi kerak. Odatda, muassasa yoki tashkilot ushbu harakatlar yoki qarorlar ta'siriga uchraganlar oldida javobgarlikka ega. Bunday javobgarlikni oshkoralik va qonun ustuvorligi ta'minlanmagan holda amalga oshirib bo'lmaydi[12].

Boshqaruv institutlari va rivojlanish

Pokiston tashkil etilganidan buyon viloyatlardagi xavfsizlik, mazhablararo zo'ravonlik, viloyatlardagi siyosiy noaniqlik, zaif huquq va tartib tizimi, sud tizimidan foydalanishning yomonligi, feodal qabilaviylik va boshqa bir qancha yashirin guruhlar bilan bog'liq bir qator muammolarni boshdan kechirmoqda. Zaif boshqaruvning hozirgi holati Pokistondagi zaif boshqaruvning hozirgi holatini quyidagi paragraflarda keltirilgan omillar bilan tavsiflash mumkin[13].

Shaffoflikning yo'qligi

Pokiston hukumati shaffoflik va ma'lumotlarga kirish imkoniyati yo'qligidan aziyat chekmoqda, natijada fuqarolar va jamoat guruhlari tomonidan hukumat institutlari ustidan nazorat cheklangan. Bu munozarali qarorlar, loyihaaning samarasiz amalga oshirilishi va moliyaviy korruptsiyaga olib kelishi mumkin. Axborotdan foydalanishning cheklanganligi ham byurokratik nazoratga va demokratik institutlarning samarasiz ishlashiga yordam beradi. Bu noaniq va o'ziga xos boshqaruv tuzilmasi fuqarolarning talab va ehtiyojlarini qondira olmaganini uchun ularning noroziligini kuchaytirmoqda[14].

Devolyutsiya

Pokiston hukumati mahalliy hukumatlarga vakolatlarni berishni o'z ichiga olgan boshqaruv islohoti dasturini ishlab chiqishi kerak. Yaqin o'tmishda Pokistonda hukumatni qayta qurish natijasida ta'lim, sog'liqni saqlash, suv va kanalizatsiya, yo'l va transport sektori va qishloq xo'jaligidagi xizmatlarni uzatish uchun asosiy mas'uliyat endi tuman va ittifoq hukumatlarini o'z ichiga oladi. Mahalliy hokimiyat organlari asosan mahalliy aholiga xizmatlar ko'rsatish bilan shug'ullanishi kerak, masalan, kommunal xizmatlar, boshlang'ich ta'lim va sog'liqni saqlash, bu xizmatlar, albatta, juda muhim va fuqarolar ularga ochiq kirish imkoniyatiga ega bo'lishlari va o'zlari xohlagan xizmatlarni olishlari uchun mahalliy hokimiyatlarga saylangan kengashlar berilgan. Mahalliy muammolar eng yaxshi mahalliy darajada hal qilinadi. Hukumatlar boshqaruvda subsidiarlik tamoyilini qo'llashi kerak. Ushbu tamoyil oddiygina qaror qabul qilish eng quyi darajada bo'lishi kerakligini aytadi. Ta'kidlanishicha, markazsizlashtirish Pokiston kabi rivojlanayotgan mamlakatlarda boshqaruvning dolzarb muammolarini hal qilishda sinab ko'rilgan va sinovdan o'tgan usuldir[15].

XULOSA

Pokiston davlat boshqaruvidagi zaif ijtimoiy ko'rsatkichlar, qashshoqlik va tengsizlik bilan tez iqtisodiy o'sishning paradoksi bo'lgan. Ijtimoiy va iqtisodiy ijtimoiy-iqtisodiy tartib-qoidalar o'tadigan butun davlat tuzilmasi chirigan bo'lib, aholining salmoqli qismiga nafaqalar o'tkazilishini to'sib qo'ygan. Ijroiya, qonun chiqaruvchi va sud hokimiyatlarining o'rtacha rivojlangan institutlaridan boshlab, aholini tovar va xizmatlar bilan adolatli ta'minlash uchun mas'ul bo'lgan ushbu institutlar salohiyatining asta-sekin korroziyasi kuzatilmoqda. Isrofgarchilik va korruptsiya elita tabaqalari tomonidan qo'llaniladigan imtiyozlar va imkoniyatlar bilan rag'batlantirildi, boylik taqsimotida adolatsiz tarmoq yaratildi va turli guruhlar (sinflar), mintaqalar va jamiyatning boshqa turli qatlamlariga turli xil o'sish ta'sir ko'rsatdi.

Aksariyat muassasalar elita tabaqalari nazorati ostida bo'lib, ular o'z kuchlari va imtiyozli maqomlaridan daromad uchun foydalanadilar va birlamchi davlat xizmatlaridan foydalanish imkoniyati cheklanganligi sababli, kambag'allar bunday xizmatlarni ololmagani uchun ko'proq noqulay ahvolda. Kambag'al jamiyat qiyosiy noqulay ahvolda, chunki ular elita ega bo'lgan imkoniyatga ega emas. Shunday qilib, natija tez iqtisodiy o'sishga qaramay, qashshoqlik, tengsizlik va zaif ijtimoiy ko'rsatkichlar shaklida namoyon bo'ladi. Mamlakatda iqtisodiy o'sishning jadal sur'atlarini rivojlantirish uchun ushbu davlat institutlarining mavjud taqsimot tizimini o'zgartirish imkoniyatlarini tiklash va kengaytirish maqsadida kuchaytirilgan islohotlar dasturi ishlab chiqilishi kerak.

1. Davlat xizmatlari, byurokratik fuqarolik institutlari, sud tizimi, shuningdek, siyosatchilar va ommaviy axborot vositalari bilan bog'liq har bir muassasada kengash davomida mas'uliyat va javobgarlik kafolatlanishi kerak.

2. Davlat institutlari kasbiy va malakali shaxslarni ishga olish, oldindan belgilangan tartib va qoidalarni ishlab chiqish, ularning ishiga har qanday siyosiy aralashuvning oldini olish orqali mustahkamlanishi kerak.

3. Ichki xavfsizlikni hisobga olishning muhim talabi mavjud. Hukumat yaqinda qabul qilingan politsiya qarori orqali xavfsizlik xizmatlari sohasida islohotlarni allaqachon boshlagan. So'nggi islohotlarni amalga oshirish ko'p jihatdan mazkur yangi farmonning to'liq hayotga tatbiq etilishiga bog'liq.

4. Sud-huquq tizimida kadrlar bilan ta'minlash, sud hokimiyati mustaqilligini ta'minlash uchun zarur bo'lgan kafolatlar, qarorlarning jamoatchilik uchun mavjudligi va tayyorligi, shu jumladan, samarali va ta'sirli bo'lishini ta'minlash masalalarini hal etish bo'yicha ham islohotlar zarur.

5. Pokiston hukumati vakolatlarni topshirish jarayonini faollashtirish va birlashtirishga e'tibor qaratishi, milliy va submilliy darajalarda nazorat va tartibga solish tartib-qoidalarini kuchaytirishi, sud tizimi va boshqa inson huquqlaridan foydalanish imkoniyatlarini yaxshilashi kerak.

6. Hisob beruvchi institutlarni (masalan, Bosh auditor idorasi) kuchaytirish kerak, chunki ular davlat daromadlari va xarajatlarining konstitutsiyaviy ombudsmani hisoblanadi.

7. Davlat xizmatchilarining mehnatiga haq to'lash tizimini ham korrupsiya inqirozini nazorat qilish uchun takomillashtirish kerak. Qolaversa, korrupsiya odamlarning ongida boshlanadi va bu tuzatish kerak bo'lgan ruhiy munosabatdir, chunki faqat qoidalar bu muammoni hal qilmaydi.

9. Ta'lim siyosati asoslari mustahkamlanib, belgilangan maqsadlarga erishishga yo'naltirilgan bo'lishi kerak. O'quv dasturlari axloqiy me'yorlarni singdirish va aholi orasida tanqidiy fikrlashni rivojlantirish uchun ishlab chiqilishi va amalga oshirilishi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Pathak, Rashmi. Empowerment and Social Governance. Delhi; Isha 2003.
2. Editor, Hasnat Abdul Hye Governance-South Asian Perspective New York, Oxford, 2000.
3. Lack of Transparency and Freedom of Information in Pakistan: An Analysis of government's functioning and realistic policy options for reform by Mukhtar Ahmad Ali Executive Director with Center For Peace and Development Initiatives, Pakistan (CPDI-Pakistan).
4. Report on Human Development in South Asia 199, The Crises of Governance. (New York, Oxford, 1999).
5. "Combating Corruption", "The Nation", 10 December 2006.
6. "Delima of Good Governance in Pakisatn", "Al-Jazeera", 17 october 2004.
7. "How to ensure justice for all?". "DAWN" 16 September 2006.
8. "The Governance and Democracy in Pakistan", "DAWN", 12 September 2004
"The jungle Kingdom" THE NEWS", 25 june 2006.
9. Asian Development Bank Elements of Governance Available at http://www.adb.org/Governance/gov_elements.asp.
10. Corruption Perceptions index 2010 available at http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/asia_pacific2006.
11. Failure of Political system in Pakistan Available at http://www.lead.org.pk/progarea_gov12.htm.

12. Governance Available at <http://en.wikipedia.org/wiki/Governance>
13. Good Governance Issues and the Musharraf Regime: An Analysis By Dr. Sohail Mahmood Available at <http://hometown.aol.com/wignesh/AA2DPakistan.htm>.
14. Pakistan World Audit Democracy Profile 2010 Available at <http://www.worldaudit.org/countries/pakistan.htm>.
15. United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific. What is good governance? Available at <http://www.unescap.org/pdd/prs/projectActivities/Ongoing/gg/governance.asp>.